

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

*Таміла Олексіївна Яценко,
доктор педагогічних наук,
головний науковий співробітник
відділу навчання української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України;
tamilakod@ukr.net*

*Ірина Анатоліївна Тригуб,
заступник директора ОНЗ Щасливський НВК,
«учитель-методист»
irtryhub@ukr.net*

Анотація. *Актуалізовано питання організації освітнього процесу із застосуванням дистанційних освітніх технологій. На основі проведеного емпіричного дослідження з використанням ресурсів Google-дисків окреслено особливості запровадження дистанційного навчання в системі вітчизняної шкільної освіти. Проаналізовано освітній потенціал конкретних інформаційних ресурсів для ефективної організації дистанційного шкільного навчання української літератури.*

Ключові слова: *дистанційне навчання, літературна шкільна освіта, українська література, технології дистанційного навчання, інформаційні ресурси, освітні платформи, опитування на Google-дискі.*

Постановка проблеми. В умовах світової інтеграції та стрімкого розвитку глобальних інформаційних технологій формується універсальне комунікативне середовище. Основне завдання освіти при цьому полягає у розвитку адаптаційних якостей особистості в умовах глобалізації суспільного життя, різноманіття інформаційних потоків, інтеграції науки і культури. Сучасні технології забезпечують можливість учням і вчителям працювати в різних форматах, реалізовувати нові форми навчання, сприйнятні сучасними учнями. За умови наявності відповідного технічного забезпечення та певного рівня володіння інформаційно-комунікаційними засобами всіма суб'єктами освітнього процесу, можлива організація ефективного дистанційного навчання.

«Український педагогічний словник» (1997) дистанційне навчання визначає як форму навчання, за якої «спілкування між викладачем і студентом або вчителем і учнем відбувається за допомогою листування, магнітофонних, аудіо- та відеокaset, комп'ютерних мереж, кабельного та супутникового телебачення, телефону чи телефаксу тощо» [2, С. 92]. Однак у сучасній педагогіці дистанційне навчання пов'язується переважно із використанням цифрових технологій, оскільки такі поняття як магнітофонні,

аудіо- та відеокасети за незначний проміжок часу після створення словника просто вийшли зі вжитку.

Метою статті є визначення ролі дистанційного навчання в системі шкільної освіти, зокрема й літературної, його основних переваг та особливостей реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Вивчення праць науковців свідчить, що застосування засобів ІКТ для реалізації освітніх цілей досліджують В. Биков, А. Гуржій, М. Жалдак, С. Іванова, С. Литвинова, І. Малицька, Н. Морзе, В. Олійник, Н. Сороко, О. Спірін, Т. Тарнавська, Ю. Триус та ін. Дослідники Т. Сінгх, С. Чан (T. Singh, S. Chan). Дослідники наголошують, що «ІКТ розглядається не лише як допоміжний інструмент, який можна додати до традиційних методів навчання, але й як важливий інструмент для підтримання нових способів навчання» [3, с. 197–198].

Використання цифрових технологій, які забезпечують дистанційне навчання у межах літературної освіти, студіюють Т. Бабійчук, О. Ісаєва, О. Куцевол, Г. Островська, О. Петрович, В. Уліщенко, В. Шуляр, Т. Яценко та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дистанційне навчання – це демократична проста і зручна система навчання, яка є рівноцінною з очною, екстернатною тощо. Незаперечними перевагами дистанційного навчання є його масовість, доступність, відкритість, інтерактивність, комфортність, оперативність, економічність тощо. Дистанційне навчання міцно увійшло навіть у повсякденне життя, практично неможливо знайти людину, яка б не користувалася ним у тій чи іншій мірі. Важливим є розуміння того, яким чином має відбуватися організація дистанційного навчання, щоб забезпечити ефективний творчий діалогічний освітній процес у школі.

В Україні датою офіційного початку запровадження дистанційного навчання можна вважати 21 січня 2004 року, коли наказом № 40 Міністерства освіти і науки України було затверджено «Положення про дистанційне навчання» [4], яке поклало початок запровадженню нових технологій у галузі освіти. Зміни, внесені до документу, зумовлені як стрімким розвитком цифрових технологій, так і компетентнісною орієнтацією освітнього процесу, тому чинним на даний час є Положення, затверджене наказом МОН за № 466 від 24 квітня 2013 року.

Значимість дистанційного навчання особливо зростає під час виникнення екстремальних ситуацій. Здатність освітян усіх рівнів вертикалі в системі «вчитель – заклад освіти – заклади управління освітою» вчасно реагувати на запити суспільства, виявляючи високий рівень формування інформаційної культури та зберігаючи накопичений позитивний досвід, за таких умов має велике значення.

До вирішення завдань, пов'язаних із навчанням української літератури в закладах загальної середньої освіти необхідно підходити диференційовано. Незважаючи на значний досвід використання засобів інноваційних

інформаційних технологій в освіті в цілому і в навчанні української літератури зокрема, активне створення освітніх платформ в інтернет-просторі, залишається актуальною проблема пошуку оптимальних форм застосування інформаційно-комунікаційних засобів, урахування їх дидактичних можливостей, а також використання різних інформаційних технологій, що відповідають викликам сучасної освіти.

Зауважимо, що в умовах стрімкого поширення цифрових технологій у соціумі, нижня вікова межа учасників дистанційного освітнього процесу постійно знижується, однак потрібно ретельно добирати такі форми організації навчання, які б відповідали віковим можливостям та інтересам учнів.

За умов використання цифрових технологій традиційні методи навчання не втрачають своєї актуальності. Тому сучасний професійний учитель повинен володіти методикою навчання і реалізовувати її шляхом використання цифрових технологій у тих випадках, коли їх застосування є виправданим і доцільним.

Розрізняють різні форми організації дистанційного навчання. Коротко охарактеризуємо ті, використання яких є найбільш ефективним для організації літературної освіти в старших класах.

Чат-заняття – це навчальні заняття, що проводяться з використанням чат-технологій. Чат-заняття проводяться синхронно, тобто всі учасники мають одночасний доступ до чату. Кількість учасників чат-занять може бути від 2 і до значної кількості. Однак присутність більш ніж 10–12 осіб на більшості видів занять онлайн не є ефективною.

Веб-уроки – це дистанційні уроки, конференції, семінари, ділові ігри, віртуальні екскурсії, уроки розвитку мовлення та інші форми навчальних занять, що проводяться за допомогою засобів телекомунікацій та інших можливостей інтернету. Для їх організації та проведення використовуються спеціалізовані освітні веб-форуми – форма роботи користувачів з певної теми з допомогою записів, що залишаються на одному з сайтів зі встановленою на ньому відповідною програмою. На відміну від чат-занять веб-форуми надають можливість більш тривалої роботи, не вимагають синхронної взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Онлайн-конференція (веб-конференція, інтернет-конференція) – організації онлайн-зустрічей та спільної роботи в режимі реального часу через інтернет. Така форма організації освітнього процесу доречна на підсумкових уроках, оскільки дозволяє учням поділитися враженнями про прочитаний художній твір, презентувати свої проекти, творчі роботи тощо, узагальнити вивчене.

Аудіоконференція – вид електронної конференції, у ході якої її учасники використовують телефони або обладнання, спеціально розроблене для голосового спілкування. Цей вид дистанційної освіти досить доступний, не має особливих складнощів у технічному забезпеченні. Його використання є виправданим на вступних заняттях, під час вивчення нового матеріалу.

Відеолекція – презентація матеріалу, коли на екрані транслюється запис пояснення вчителя або ж його віртуального двійника (аватара). Відеолекції на уроках української літератури є максимально ефективними, якщо супроводжуються відеоматеріалами про життя та творчість письменника, фрагментами кіно і театральних вистав, музичних творів, мультимедійними презентаціями (зокрема, розробленими з використанням хмарного сервісу Slideshare) з демонстрацією фотоматеріалів про особистість письменника, репродукціями творів живопису за мотивами літературних творів тощо. Перевага такої форми представлення навчального матеріалу полягає в тому, що учні можуть самостійно регулювати хід відеолекції, повертатися до складних моментів; а вчитель має можливість багаторазового використання та корекції матеріалу.

Будь-який вид дистанційного навчання передбачає контроль знань. За такої форми організації навчання оптимальною формою є *онлайн тестування*, так як такий спосіб не вимагає присутності учня в закладі освіти, а за умови методично продуманого добору завдань для перевірки відображає реальні знання учнів.

Організація дистанційного навчання потребує змін не лише в роботі вчителя, а й у діяльності учня. Тому важливо чітко окреслити алгоритм роботи школярів, озвучувати правила поведінки тощо. Безпосередньому проведенню дистанційних занять в ідеалі повинні передувати тренінги – і щодо технічних питань, і щодо специфіки проведення.

У процесі вивчення творів української літератури можуть застосовуватися різні види дистанційного навчання, а їх продумане раціональне поєднання дозволяє зробити процес пізнання нового цікавим і продуктивним.

На переконання, ініціатора міжнародного оцінювання (PISA) А. Шлейхера «Суть навчання – це не технологія, а педагогіка», оскільки будь-яка форма організації дистанційного навчання проходить під керівництвом вчителя (тьютора) [5]. За таких умов зростає значення рівня методичної підготовки вчителя, його здатності володіти сучасними освітніми технологіями та майстерно їх спрямовувати на розвиток предметних компетентностей школярів.

Високопрофесійний учитель грамотно поєднує у своїй практиці як власні напрацювання із дистанційного навчання, так і можливості освітніх онлайн платформ. Так, на допомогу учням і вчителям в Україні розроблено проект «Всеукраїнська школа онлайн» – уроки з 11 предметів, зокрема й української літератури, які транслювалися на телеканалах.

«Google Classroom» – це безкоштовний сервіс для дистанційного навчання. За допомогою цього сервісу вчитель може створити власний віртуальний клас і окремі навчальні курси, до яких учні отримують доступ за спеціальними кодами. До незаперечних переваг цієї освітньої платформи належить те, що ним можна користуватися скрізь, де є інтернет як із комп'ютера, так і з телефону. Учитель отримує можливість публікувати

навчальні матеріали, оголошення у стрічці класу, додаючи в них за потреби зображення або відео, спілкуватися з учнями у чаті, проводити опитування, тестування, розміщувати тематичні завдання на сторінці кожного курсу, зазначаючи терміни їх виконання. Окрім того, кожному учню вчитель може давати індивідуальне завдання, яке не побачать інші, що унеможливило списування. У режимі реального часу можна спостерігати за тим, як учні виконують завдання, бачити список виконаних чи невиконаних робіт і виставляти оцінки. Ця інтерактивна платформа дозволяє вчителям ділитися досвідом, підвищувати кваліфікацію, спілкуватися з колегами.

Значну кількість прихильників серед суб'єктів освітнього процесу отримав «Zoom» – сервіс для проведення відеоконференцій (педрад, семінарів тощо), онлайн-зустрічей і дистанційного навчання школярів. Організувати зустріч може той, хто створив обліковий запис. Програма підходить як для індивідуальних, так і групових занять. Учні (вчителі) можуть знаходитися біля комп'ютера, або ж користуватися планшетом чи телефоном. До платформи вбудована інтерактивна дошка, що дозволяє швидко перемикатися на неї з демонстрації екрану; є чат, у якому можна писати повідомлення.

На освітньому сайт Learning.ua запропоновані вправи, використання яких сприятиме удосконаленню здобутих предметних знань і сформованих умінь, зокрема й з української літератури, а також допомагатимуть старшокласникам готуватися до ЗНО.

Онлайн платформа «Всеосвіта» позиціонує себе як «Спільнота активних освітян». Така назва є цілком виправданою, оскільки на платформі транслюються вебінари, розміщуються матеріали курсів підвищення кваліфікації, новини із галузі освіти, тренажери підготовки до ЗНО, завдання дистанційних олімпіад тощо. Завдяки додатку «Всеосвіта: Кабінет учня» школярі можуть легко проходити олімпіади і конкурси у зручний для них час. Цей додаток перетворює процес отримання і перевірки знань у справжнє задоволення. Сервіс «Конструктор тестів» на сайті «Всеосвіти» надає можливість учителю створювати тестові завдання різних типів, зокрема на вибір правильного варіанту відповіді, з відкритою відповіддю та крос-запитання.

Значні можливості організації дистанційної роботи, обміну досвідом між освітянами надає онлайн платформа «На урок». Так, виправдано затребуваним є потенціал безкоштовного сервісу онлайн-тестів для дистанційної перевірки знань учнів. Незаперечні переваги створеного сервісу полягають у можливості виконання учнями тренувальних тестових завдань для самоперевірки, у процесі чого теоретичні знання засвоюються без додаткових зусиль. Окрім того, у вчителя з'являється можливість швидко перевірити знання школярів, оперативно отримати об'єктивну картину кількості наданих відповідей, проаналізувати як загальні тенденції в класі щодо прогалин у знаннях, так і кожного окремого учня, а також визначити шляхи їх усунення.

Освітня онлайн платформа «Test Pad» дозволяє вчителям розробляти власні тести, кросворди, логічні ігри, проводити опитування, використовуючи зручний онлайн конструктор. Окрім того, на платформі є значна кількість загальнодоступних дидактичних матеріалів. Кожен учень має можливість проходити тренування у власному тренінг-кабінеті та відслідковувати свої результати навчання.

Однак необхідно вказати на відсутність достатньої методичної підготовки окремих учителів-розробників завдань, знань із основ тестології, оскільки значна кількість завдань сформульовані неоднозначно, не мають якісних дистракторів, спрямовані на перевірку знань лише репродуктивного характеру, що не передбачає можливості впливу на формування компетентного учня-читача, поціновувача естетичної вартісності художніх творів. А відтак формується спрощене схематичне уявлення про художню літературу. Окрім того, такі завдання не відслідковують здатності школярів до застосування набутих знань, аналізу та синтезу навчальної інформації. Зауважимо, що процес розвитку і впровадження інформаційно-комунікативних технологій в освітнє середовище повинен бути методично керованим, прогнозованим, із опорою на ефективні методи і стратегії використання інформаційних технологій.

Відзначимо важливість нетрадиційних форм організації освітнього процесу в умовах карантину, зокрема можливість участі учнів у онлайн-конкурсах на зразок «#ТГШ206: Таємниця генія Шевченка», представленому на онлайн платформі «На урок». Участь у такому конкурсі може стати домашнім завданням, що зацікавить учнів, активізує їхню пізнавальну діяльність і, зрештою, приверне увагу до творчості митця.

Значний потенціал мають освітні онлайн ресурси для реалізації принципів контекстного навчання літератури. Так, за підтримки Українського культурного фонду реалізується проект «OpenTheatre». Змістове наповнення сайту – онлайн трансляції різноманітних вистав, концертів, перформансів, огляди вистав, сюжети про театр, інтерв'ю з митцями тощо. Скерована вчителем робота з матеріалами сайту дозволить учням ознайомитися в онлайн режимі зі сценічними версіями літературних творів, сприятиме розумінню літератури як унікального виду мистецтва, усвідомленню широти інтерпретації художнього твору та зрештою зацікавить школярів мистецтвом, зокрема літературою, театром [1].

Дистанційне навчання як нова форма розвитку предметних і ключових компетентностей передбачає застосування спеціальних засобів, методів і прийомів організації навчальної діяльності учнів, а також вимагає високої самоорганізації всіх суб'єктів освітнього процесу.

Акцентуючи на широких технічних можливостях освітніх онлайн платформ, розробці якісних шаблонів таблиць, календарів, електронних листів, документів для занотовування лекцій чи зустрічей, естетично зверстаних прикладів есеїв, відгуків на книгу тощо, є об'єктивні підстави констатувати відсутність розробленої методики організації дистанційного

навчання. Зауважимо, що наявні рекомендації, покрокові інструкції переважно стосуються технічних аспектів організації освітнього процесу – від налаштування якісного звуку та зображення до створення віртуального фону. Водночас методика проведення навчальних занять залишається у більшості випадків традиційною. Такий підхід є небезпечним для пасивних учнів, прослідкувати за навчальною діяльністю яких в умовах віртуального уроку дуже складно. Відтак зусилля науковців і вчителів повинні бути спрямовані на розроблення ефективної структури дистанційного уроку, пошук оптимальних методів і прийомів його організації і проведення, формування та корекцію індивідуальної освітньої траєкторії розвитку учня.

Окремі освітні ресурси та технології дистанційного навчання вчителі використовували в своїй практиці до виникнення екстремальних умов. Однак запровадження карантину зробило цю форму навчання необхідною та єдино можливою.

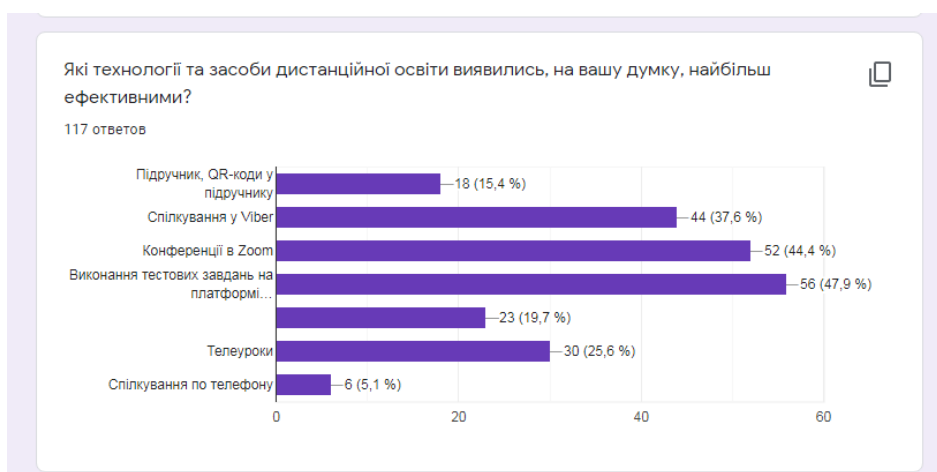
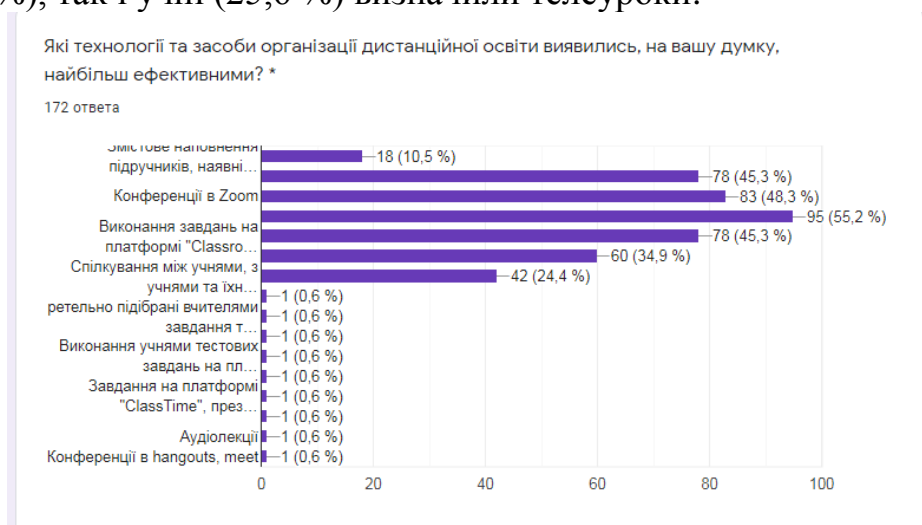
З метою виявлення основних потреб, переваг та проблем дистанційного навчання сектором української літератури відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України в соціальній мережі Facebook було організовано опитування учасників освітнього процесу. Анкетування проведено не тільки серед учнів, а й серед учителів, оскільки саме педагог має створити належні умови для засвоєння школярами предметних знань та вироблення в них відповідних читацьких умінь і навичок в умовах дистанційного навчання. В опитуванні взяли участь 117 учнів та 172 вчителів-словесників закладів загальної середньої освіти (зокрема й із експериментальних) із різних регіонів України.

Відповіді на запитання щодо емоційного стану вчителів на початку дистанційного навчання засвідчили, що його впровадження стало для більшості опитаних психологічним викликом, фактором виходу із зони комфорту, оскільки наразі є вчителі, які мають низький рівень компетенції щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Так, більшість респондентів відчули розгубленість (65,1%), значна частина – відчай (10,5%) та паніку (5,8%). Байдужими залишилися 6,4% респондентів. Лише 12,2% педагогів засвідчили, що запровадження

дистанційного навчання стало стимулом для них оволодіти новими інформаційними технологіями та реалізувати їх на практиці. Отже, результати опитування дають можливість констатувати, що більшість вчителів психологічно не адаптовані до роботи в новому навчально-пізнавальному мережевому середовищі.

Результати опитування щодо визначення ефективних засобів організації дистанційного навчання показали незначні розходження у відсотковому відношенні з-поміж учителів (У) і школярів (Ш). Так, платформа «На урок» – 7,3 % (Ш(47,9%)<У(55,2%)), платформа «Zoom» – 3,9 % (Ш(44,4 %) < У(48,3 %)), платформа «Classroom» – 25,6 % (Ш(19,7 %) < У(45,3 %)). Найпопулярнішим месенджером для дистанційного навчання було названо «Viber»: учні – 37,6 %, вчителі – 45,3 %. Продуктивною формою організації дистанційного навчання як вчителі (34,9 %), так і учні (25,6 %) визначили телеуроки.

Певна кількість респондентів (15,4 % учнів і 10,5 % учителів) зазначили, що змістове наповнення шкільних підручників, наявність у них QR-кодів значно полегшило опрацювання навчального матеріалу.

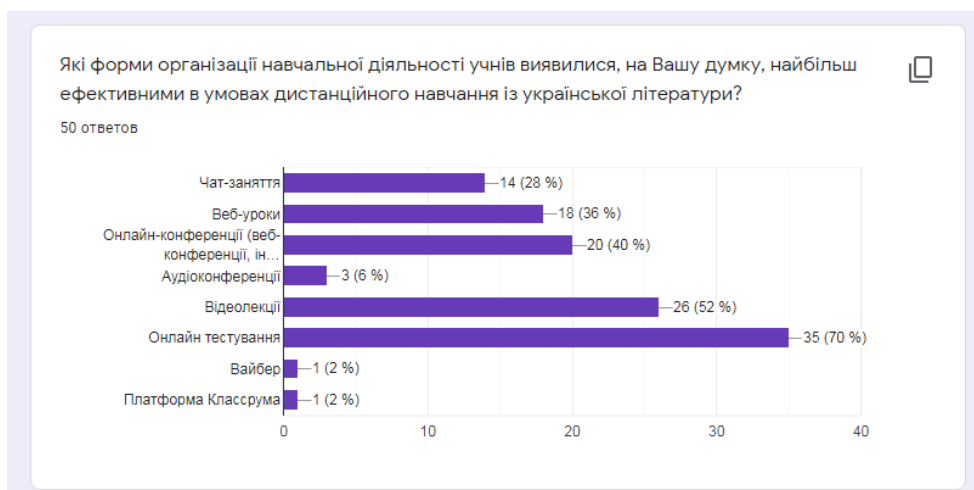
Найбільш зручним як для структурування, збереження та обміну файлами, так і для забезпечення контролю та автоматичного оцінювання

результатів навчання вчителі визнали багатофункціональний хмарний сервіс «Google-диск» (12,6 %).

Лише 5,2 % опитаних школярів дієвою формою взаємодії з учителями вважають спілкування телефоном, однак серед педагогів відсоток значно вищий – 24,7 %.

Під час організації дистанційного навчання української літератури вчителі-словесники визначили найбільш ефективними онлайн тестування (70,8 %), відеолекції (58,3 %) та веб-уроки (33,3 %).

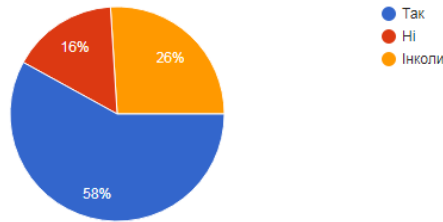
72 % опитаних переконані, що підручник частково здатен задовольнити освітні потреби учнів в умовах дистанційного навчання, 20 % – повністю,

лише 8 % – мінімально.

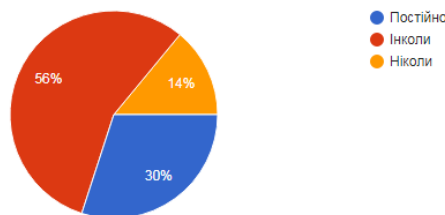
Розміщені в мережі «Facebook» дидактично-методичні матеріали наукових співробітників відділу навчання української мови і літератури Інституту педагогіки НАПН України використовували 58 % учителів, 26 % – інколи, 16 % опитаних ними не скористалися.

Чи користуватися Ви розміщеними в мережі Facebook дидактично-методичними матеріалами, підготовленими співробітниками відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України для організації дистанційного навчання?
50 ответов

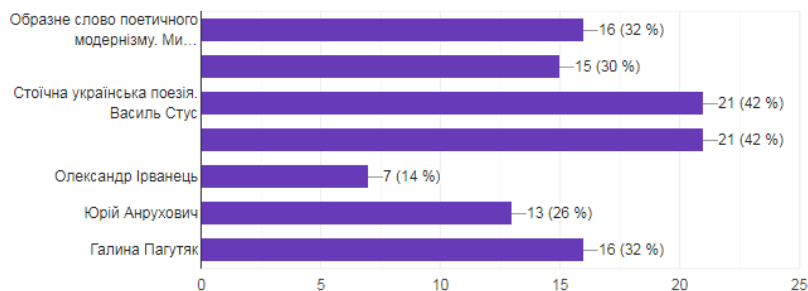
Матеріали, розміщені у мережі «Facebook» науковими співробітниками відділу для реалізації мистецького контексту в процесі організації дистанційного навчання української літератури, використовували 56 % опитаних, 30 % – інколи, лише 14 % до таких матеріалів не зверталися.

Чи зверталися ви до матеріалів, розміщених у мережі Facebook співробітниками відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України для реалізації мистецького контексту в процесі організації дистанційного навчання української літератури?
50 ответов

Найбільш корисним у процесі опрацювання програмових навчальних тем із української літератури в 10 та 11 класах виявився методичний матеріал, підготовлений та розміщений в мережі «Facebook» науковими

Методичний супровід щодо опрацювання якої програмової навчальної теми, розміщений у мережі Facebook науковцями відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України, найбільшою мірою став вам у нагоді в процесі організації дистанційного навчання української літератури в 10 та 11 класах?
50 ответов

співробітниками відділу щодо вивчення творчості Миколи Вороного (32 %), Галини Пагутяк (32 %), Олександра Олеса (30 %), Юрія Андруховича (26 %), Олександра Ірванця (14 %), сучасної української поезії (21 %).

Більшість учителів (61 %) вважають, що дистанційне навчання не може замінити традиційного, однак 37,2% переконані в перспективності використання технологій дистанційного навчання, а 1,7% взагалі впевнені у його безальтернативності.

У сучасному світі існує тенденція до швидкого оновлення вимог до організації освітнього простору та кваліфікаційного рівня педагогів.

Однією із причин недостатньо ефективної організації дистанційного навчання є незадовільна матеріально-технічна база закладів загальної середньої освіти, відсутність або низька швидкість доступу до інтернету, платні умови доступу до програмових засобів, відсутність персональних комп'ютерів в учителів та учнів.

Вважаємо, що саме цими факторами обумовлений найбільший відсоток

відповідей респондентів, які обґрунтовано стверджують, що державні установи повинні забезпечити освітні заклади та учасників освітнього процесу сучасним цифровим обладнанням для продуктивного дистанційного навчання як закономірного доповнення традиційного: У – 70,9 %, Ш – 28,7 %).

І вчителі (66,9 %), і учні (31,3 %) вказують на необхідність створення безкоштовних освітніх платформ.

Значна кількість опитаних учителів (48,8 %) заявили про першочерговість оволодіння навичками ефективного використання технічних засобів та освоєння сучасних досягнень інформаційних технологій.

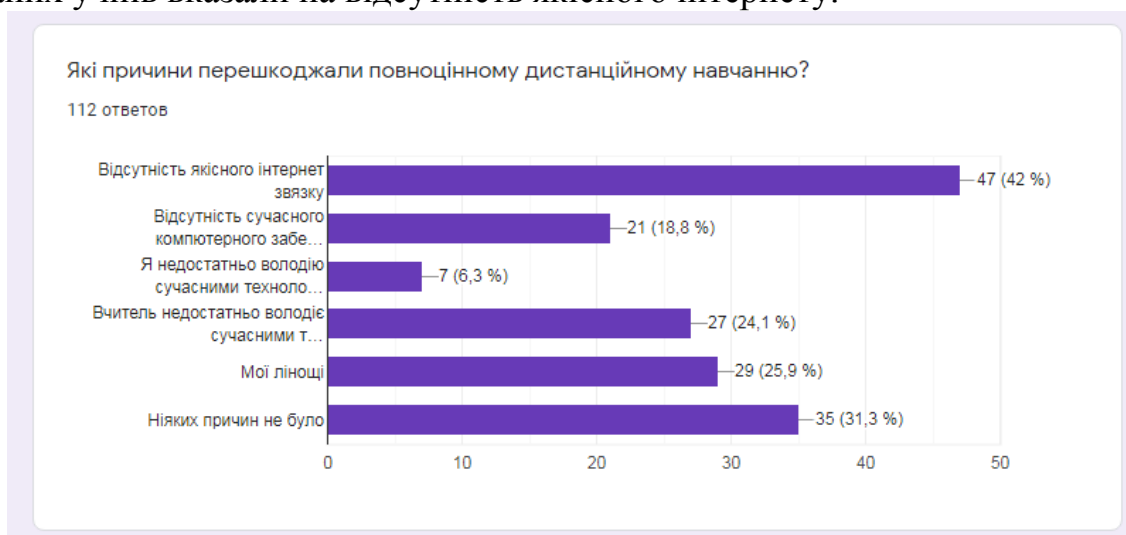
16,5 % учнів підтримали готовність вчителів до дистанційної форми роботи, що зумовлює потребу організації підвищення професійного рівня вчителів щодо використання в освітньому процесі ІКТ. Результати відповідей на запитання засвідчили прагнення вчителів та учнів удосконалювати свої знання, уміння взаємодіяти з комп'ютерною технікою й застосовувати сучасні інформаційні технології на уроках.

Опитування виявило, що і в учителів, і в учнів основною перешкодою під час організації дистанційного навчання є відсутність якісного інтернет зв'язку (У – 58,1 %, Ш – 42 %). Важливою проблемою дистанційної форми

роботи вчителі визначили відсутність сучасного комп'ютерного забезпечення (52,3 %), а учні – власні лінощі (25,9 %). Ефективність дистанційного навчання безпосередньо залежить від учителів, саме тому учні (24,1 %) вказали на важливість обізнаності вчителів у сфері новітніх інформаційних засобів навчання, а вчителі зазначили, що учні також недостатньо володіють сучасними освітніми технологіями (23,3 %). Однак незначний відсоток учнів (6,3 %) вважають, що вони мають низький рівень навичок щодо роботи з сучасними технологіями, а серед учителів цей показник значно вищий – 17,4 %.

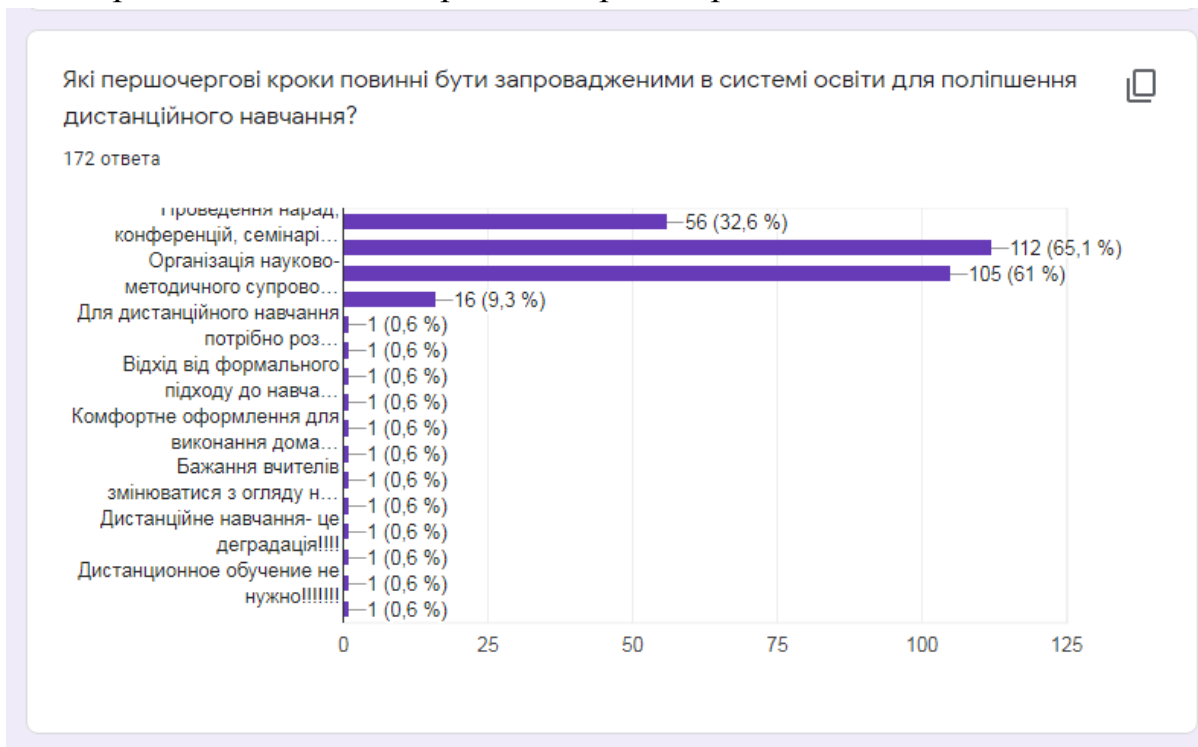
На проблему відсутності сучасного комп'ютерного забезпечення вказали 18,2 % школярів. Лише 10,8 % вчителів визнали власне небажання змінювати традиційні підходи до організації освітнього процесу. 42 % опитаних учнів вказали на відсутність якісного інтернету.

Значна кількість респондентів (У – 32,6 %, Ш – 23,5 %) погодилися, що для поліпшення організації дистанційного навчання необхідно запровадити проведення нарад, конференцій, семінарів, тренінгів у онлайн режимі.

Учителі важливим кроком для удосконалення процесу дистанційного навчання визначають організацію науково-методичного супроводу діяльності педагогів із використанням цифрових ресурсів (61 %). Більшість педагогів (65,1 %) вважають дієвим чинником використання технологій онлайн навчання під час уроків у класі.

Серед опитаних школярів цей варіант організації навчальної діяльності

отримав 56,8 %, а 34,5 % опитаних школярів виявили бажання виконувати домашні завдання на освітніх платформах.

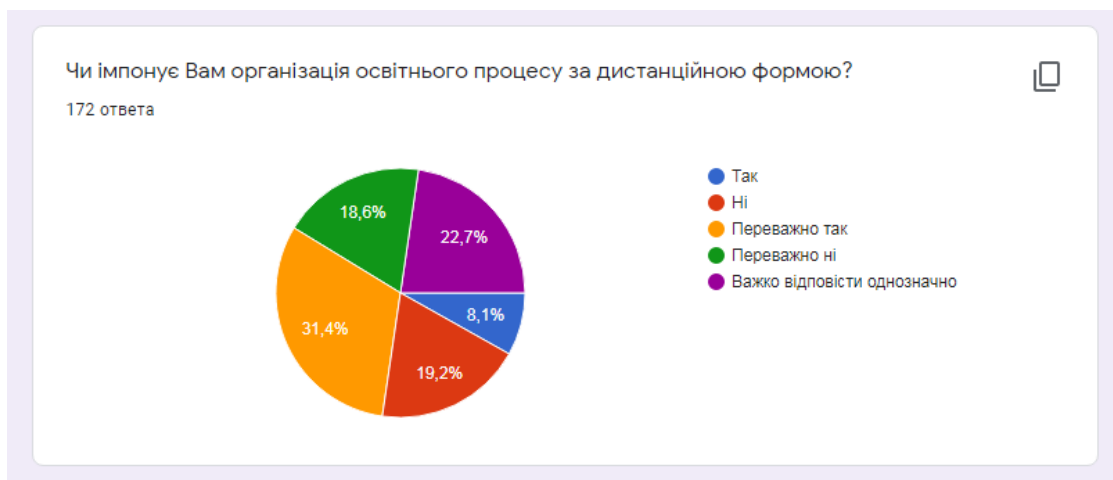
Однак 9,3 % вчителів і 20,4 % школярів переконані, що система освіти

в Україні не потребує ніяких змін.

отребує ніяких змін.

Загалом кількість прихильників дистанційного навчання з-поміж учителів становить 39,5 % опитаних («Так» – 8,1%, «Переважно так» – 31,4%), а серед учнів – 59 % («Так» – 19,7%, «Переважно так» – 39,3%).

Отже, результати емпіричного дослідження, проведеного в соціальній мережі «Facebook» сектором української літератури відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України, засвідчили вплив психоемоційних, організаційних, технічних, а також частково кваліфікаційно-професійних чинників на ефективність організації дистанційного навчання.

Список використаних джерел

1. Open Theatre [Електронний ресурс]. URL: https://www.youtube.com/channel/UCyaRd88DJGsu0_PJ-n_2CRw/about). Назва з екрану.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 373 с.
3. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О.В., Віннікова Н. М. Використання ІКТ для формування фахових компетентностей у майбутніх учителів української мови і літератури. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 71. № 3. С. 196–214.

4. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ МОН № 40 від 21 січня 2004 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>. Назва з екрану.
5. Як вчителі та шкільні системи можуть діяти в умовах пандемії COVID-19 – поради «батька» PISA [Електронний ресурс]. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-vchyteli-ta-shkilni-systemy-mozhut-diyaty-v-umovah-pandemiyi-covid-19-porady-batka-pisa/> Назва з екрану.
6. Яценко Т. О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у шкільному вивченні літератури: Ч. I. *Українська мова і література в школі*. 2016. №2. С. 25–29.

DISTANCE LEARNING IN SCHOOL COURSES OF UKRAINIAN LITERATURE

Tamila Yatsenko – tamilakod@ukr.net

Irina Tryhub – irtryhub@ukr.net

Annotation. The issue of organization of the educational process with the use of distance educational technologies is actualized. On the basis of the conducted empirical research with the use of Google-disk resources the peculiarities of introduction of distance learning in the system of domestic school education are outlined. The educational potential of specific information resources for the effective organization of distance learning of Ukrainian literature is analyzed.

Key words: distance learning, literary school education, Ukrainian literature, distance learning technologies, information resources, educational platforms, polls on Google-disk.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ШКОЛЬНОМ КУРСЕ УКРАИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Тамила Алексеевна Яценко – tamilakod@ukr.net

Ирина Анатольевна Тригуб – irtryhub@ukr.net

Аннотация. Актуализирован вопрос организации образовательного процесса с применением дистанционных образовательных технологий. На основе проведенного эмпирического исследования с использованием ресурсов Google диска обозначены особенности внедрения дистанционного обучения в системе отечественного школьного образования. Проанализирован образовательный потенциал конкретных информационных ресурсов для эффективной организации дистанционного школьного обучения украинской литературы.

Ключевые слова: дистанционное обучение, литературное школьное образование, украинская литература, технологии дистанционного обучения, информационные ресурсы, образовательные платформы, опрос на Google-диске.